

WHATSAPP ALS BUURTPREVENTIE

Plan van aanpak

1. Inleiding

WhatsApp is een berichtenservice die gebruikt kan worden door mensen met een smartphone. Voor het gebruik van WhatsApp is naast de smartphone een verbinding nodig met internet en de WhatsApp applicatie. Gebruikers van WhatsApp kunnen onderling berichten versturen. Dit kan individueel maar ook in groepen tot 100 personen.

Het gebruik van WhatsApp is in 2013 ontstaan in Ede nadat het aantal inbraken explosief was gestegen in een bepaalde wijk. Uit de buurtonderzoeken kwam regelmatig de opmerking van buurtbewoners dat ze wel "iets" gezien hadden maar dat ze dit niet hadden opgemerkt als verdacht. Ook kwam de opmerking dat mensen het "eng" en "spannend" vinden om onbekenden tegemoet te treden. Het gebruik van WhatsApp dat beschreven staat in dit plan van aanpak is een burgerinitiatief en zal ook bij voorkeur door bewoners worden georganiseerd en uitgevoerd. Het gebruik van WhatsApp is gericht op het signaleren van verdachte situatie en het mobiliseren van buurtbewoners om de kans op een misdrijf te verkleinen en degene die zich verdacht gedraagt te laten weten dat hij/zij gezien is. De verdachte situaties waarvoor WhatsApp gebruikt wordt zijn bij voorkeur 112-waardige situaties, hierbij kan gedacht worden aan woninginbraken, pogingen daartoe en bijvoorbeeld poging woningovervallen en babeltrucs.

2. Doelstellingen

Het doel van het opzetten van WhatsApp groepen, is het bevorderen van de burgerparticipatie gericht op veiligheid en het verhogen van de meldingsbereidheid (Uit onderzoek blijkt dat slechts 1 op de 9 mensen een misdrijf direct doorgeeft aan de politie). Door het gebruik van de potentie van de buurt door middel van WhatsApp kan het aantal misdrijven dalen. De inzet van dit middel kan leiden tot een stijging van het aantal meldingen vanuit de buurt en het veiligheidsgevoel van de bewoners stijgt. In de deelnemende wijken in het land, is te zien dat het saamhorigheidsgevoel tussen de deelnemende bewoners stijgt. Het doel is niet dat de werklast van de wijkagent of de gemeente enorm vergroot wordt door zelf de WhatsApp groepen te gaan inrichten. Het is noodzakelijk dat een buurtbewoner (of een groep bewoners) bereid is om deze taak op zich te nemen.

3. Werkwijze

Het gebruik van WhatsApp is gericht op het signaleren van verdachte situaties en het mobiliseren van buurtbewoners om de kans op een misdrijf te verkleinen en degene die zich verdacht gedraagt te laten weten dat hij/zij gezien is. De verdachte situaties waarvoor WhatsApp gebruikt wordt zijn bij voorkeur 112 waardige situaties, hierbij kan gedacht worden aan babeltrucs, woninginbraken, pogingen daartoe en bijvoorbeeld poging woningovervallen.

Aangezien het hier gaat over veiligheid is de gemeente de eerst aangewezen instantie om de bewoners te ondersteunen in de organisatie van het opzetten van WhatsApp, de politie (bijvoorbeeld de wijkagent) kan ondersteunen door het geven van de workshop "Meld Verdacht Gedrag en Whatsapp" en het aanspreekbaar zijn voor de bewoner die WhatsApp in de buurt organiseert en onderhoud. Het bijwonen van een workshop wordt dan ook ten zeerste geadviseerd en eigenlijk is het bijwonen een randvoorwaarde is voordat iemand zich kan aansluiten bij een WhatsApp groep. Met name om de deelnemers middels de workshop handvatten te geven mbt het kunnen signaleren van verdacht gedrag en de spelregels cq. verwachtingen van de werking van de Whatsapp-groep toe te lichten.

Workshop Meld Verdacht Gedrag

De workshop Meld Verdacht Gedrag van de politie is gericht op het herkennen van verdacht gedrag en het doorgeven van meldingen aan de politiemeldkamer/ 112 centrale. Voor het geven van deze voorlichting is de “1000-ogen” methodiek ontwikkeld, hierover is een apart plan van aanpak geschreven verkrijgbaar bij het Projectteam Stop Woninginbraken of het intranet. De ondersteuning van de gemeente kan bijvoorbeeld bestaan uit het inrichten van een site voor het eenvoudig aanmelden voor een Whatsapp-groep en het organiseren van de workshop voor deelnemers en geïnteresseerden. Door een logische geografische indeling op wijk- of buurtniveau in de groepen te maken kunnen bewoners elkaar snel bereiken. Om het gebruik van WhatsApp in te passen in het normale politieproces is er, door ervaringen in Ede, een afkorting bedacht die aan de gebruikers wordt mee gegeven, **SAAR**.

Dit staat voor:

Signaleren, het opmerken van een verdachte situatie;

Alarmeren, door middel van 112 de politie waarschuwen en vertellen wat je hebt gezien;

Appen, het doorgeven van je waarneming aan de groepsleden;

Reageren, het aanspreken van de verdachte persoon dan wel het laten merken dat iemand gezien is (volgens de 1000-ogen methodiek).

Met het gebruik van deze stappen wordt voorkomen dat de politie een stortvloed aan meldingen krijgt en kan na de eerste melding gelijk een auto worden aangestuurd. Het gebruik van deze afkorting is een belangrijke afbakening van de manier van werken en zal bijdragen aan een kleiner afbreukrisico omdat het melden van de verdachte situaties hiermee in de bestaande processen wordt opgenomen.

Werven deelnemers Whatapp

De deelnemers voor een Whatsapp- kunnen op verschillende manieren worden geworven. De voorkeur geniet dat de inwoners van een wijk zelf een groep samen stellen door buurtbewoners te benaderen (dit verdient de voorkeur omdat er een proactieve houding van de burger wordt verwacht waarin zichzelf leidend zijn en niet de gemeente of politie; deze faciliteren alleen). Dit kunnen ze vervolgens doen door:

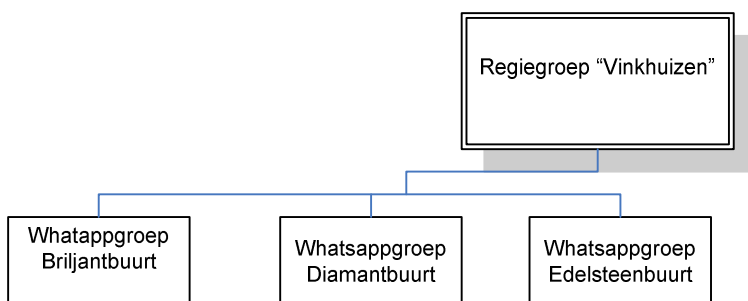
- een oproep via sociale media
- artikel in huis- aan huisblad
- via website van de gemeente (de gemeente kan hierin ondersteunen)
- flyer en of via posters
- een wervende nieuwsbrief versturen via Burgernet (de gemeente kan hierin ondersteunen)

Nu kan het zijn dat er inwoners zijn die wel graag willen deelnemen, maar niet willen dat hun telefoonnummer bekend wordt. Een alternatief zou kunnen zijn, dan de inwoner zelf een sim-kaart aanschaft voor €10 en deze gebruikt met ene tweede (oude) mobiele telefoon.

Inrichten Whatappgroepen

Zodra de deelnemers zijn geworven (maximaal 100), is het noodzakelijk dat een van de toekomstige deelnemers per whatsapp groep één zich opwerpt als regielid. Regieleiden nemen het voortouw door in Whatsapp een groep aan te maken en alle nieuwe deelnemers met hun telefoonnummer toe te voegen. Er zal dus aan de voorkant tijdens de werving iemand het voortouw moeten nemen om de lijst met nieuwe deelnemers bij te houden waarbij hun adres en telefoonnummer worden genoteerd.

De praktijk leert dat zodra er 1 Whatsappgroep actief is, er snel andere inwoners opstaan en ook een Whatsapp groep willen. Zodra er meer dan 1 Whatsappgroep ontstaat zou je met de volgende structuur kunnen werken:

Per Whatsappgroep is er 1 Regielid die ook deelneemt aan de Whatsappgroep van de Regiegroep. De regiegroep hebben vervolgens contact met de gemeente en wijkagent(en). De Wijkagent kan bijvoorbeeld aan de regiegroep doorgeven dat er een inbreker actief is in de buurt. De Regiegroep deelt deze boodschap vervolgens met de verschillende Whatsappgroepen. Andersom kan ook; bijvoorbeeld het regielid van de Edelsteenbuurt Whatappgroep, constateert een probleem en kaart dit via de regiegroep aan bij de gemeente en/of politie. De gemeente en politie zitten dus niet zelf in de Whatsappgroep.

Folders

Mocht er geen workshop gepland staan en een inwoner wil toch graag aansluiten bij een Whatsappgroep, is het raadzaam dat de Regiegroep zorgdraagt dat het nieuwe lid toch een aantal handvatten krijgt middels een aantal folders. Deze folders zijn te verkrijgen via de gemeente en politie.

- Algemene preventie folder woninginbraken
- “Verklein uw kans op een inbraak” flyer
- Signalementenkaart
- Folder “Wat is verdacht gedrag”
- Burgernet

Een andere optie is dat een aantal regieleden door de politie worden “getraind” om zelf de Workshop Meld Verdacht Gedrag/ Whatsapp te kunnen geven.

De rol van de wijkagent/politie/gemeente

De politie participeert niet in de Whatsappgroepen

Dit is landelijk beleid en geldt niet alleen voor de politie maar ook voor de AIVD, het Openbaar Ministerie en defensie. De reden is simpel: veiligheid.

Op het moment dat je de gebruikersvoorwaarden van Whatsapp accepteert, geef je het bedrijf toegang tot:

- al je contacten
- al je beeldmateriaal
- je locatie bepaling
- en alle berichten verkeer.

Een andere reden om niet in bijvoorbeeld buurtpreventieprojecten via Whatsapp mee te doen is zelfredzaamheid. Buurtpreventie is iets van burgers. Wij als politie en gemeenten ondersteunen en hebben daarin geen hoofdrol. Met een agent in de Whatsapp groep wordt deze al snel gezien als de belangrijkste persoon (de leider) en dat is niet de bedoeling. Bovendien verwachten burgers dan ook een 24/7 bereikbaarheid en paraatheid. Zij zijn zelf immers ook altijd in hun buurt aanwezig. De politie schept dan verkeerde verwachtingen.”

4. Gecombineerde activiteiten

Deze interventie kan uitstekend in combinatie met de eerder genoemde workshop Meld Verdacht Gedrag/ ‘1000-ogen methodiek’ worden toegepast. Met name voor inwoners van de wijk die geen behoefte hebben om deel te nemen aan een Whatsappgroep of Buurtpreventieteam, maar wel interesse hebben om de Workshop Meld Verdacht Gedrag bij te wonen.

Daarnaast zouden de volgende activiteiten kunnen aansluiten bij de Whatsapp-groep:

Het interactieve spel **Boef in de Wijk** is een goed middel om het “geleerde” tijdens de workshop Meld Verdacht Gedrag in de praktijk te brengen. Boef in de wijk combineert het voetjesproject met sociale media (bijvoorbeeld Twitter, Facebook en Instagram) waardoor een innovatief en interactief spel ontstaat. Burgers worden via sociale media geïnformeerd waar de boef op dat moment bezig is en gaan naar de boef op zoek.

Een simpeler versie van Boef in de Wijk welke veel minder voorbereidingswerk vergt, is het “**Houd u de boef tegen?**”. Aan het eind van de workshop vertelt de presentator dat de deelnemers de kans krijgen, het geleerde in de praktijk te brengen. De workshopleider vertelt de aanwezigen dat in de komende periode (bijvoorbeeld 3 weken) een boef gaat proberen in te breken bij één van de aanwezigen. Uiteraard wordt er niet echt in gebroken, maar wordt er wel gekeken of het huis bijvoorbeeld goed beveiligd is (preventie). Daarnaast is het een toets, of de deelnemers direct met 112 bellen als ze verdacht gedrag signaleren. Een belangrijke randvoorwaarde is dat de adressen (inclusief mailadres) worden genoteerd van de deelnemers bij aanvang van de workshop. Enerzijds zodat we weten waar de politie kan proberen in te breken en anderzijds om na de inbraakpoging alle deelnemers te laten weten na drie weken (of eerder) of de Boef is tegengehouden en hoeveel telefoontjes er bij 112/0900-8844 zijn binnengekomen. Een tweede randvoorwaarde is dat, de meldkamer van te voren op de hoogte dient te zijn van de “inbraak poging”.

5. Communicatie

Het kan raadzaam zijn de gemeente te vragen een persbericht te publiceren zodra er weer een nieuwe Whatsapp-groep van start is gegaan. Voor gemeenten waar voor het eerst met Whatsapp wordt gewerkt, is het misschien zelfs leuk er een persmoment van te maken (met goedkeuren van deelnemers aan de Whatsapp-groep). Ook kan er aandacht voor de start worden gevraagd via de website van de gemeente, Facebook pagina's of Twitter.

Vanuit de politie is de wijkagent het aanspreekpunt voor deze interventie. Hij kan de interne communicatie richting de politieorganisatie in gang zetten.

6. Randvoorwaarden

- Het initiatief om Whatsapp op te zetten en leden te werven ligt bij de wijkbewoners zelf. De politie en gemeenten kunnen de bewoners hierin ondersteunen.
- Er moeten geen randzaken in de WhatsApp-groep worden gezet. Duidelijk moet zijn dat alleen zaken die direct betrekking hebben op veiligheid en verdachte situaties in de wijk in de WhatsApp terechtkomen. Dus niet: het doorgeven van een deur aan deur collecte of losliggende stoeptegels. Bij 'vervuiling' van de app bestaat de kans dat mensen de groep verlaten. Algemene meldingen vanuit de politie en meldingen over eerdere misdrijven horen eveneens niet in de WhatsApp thuis. Dit kan namelijk het veiligheidsgevoel verkleinen, omdat het gevoel kan ontstaan dat het onveilig is in een wijk terwijl dit objectief gezien meevalt. Uiteindelijk wordt hiermee het tegenovergestelde bereikt van waar de WhatsApp voor in het leven is geroepen. Bottomline: alleen acute meldingen waar bewoners op dat moment iets mee kunnen.
- De initiatiefnemers kunnen zelf een aantal regels bepalen mbt de invulling zoals, minimale leeftijd deelname bepalen, het minimale aantal deelnemers voordat een nieuwe groep van start gaat, etc.

Bijlage 1: Spelregels en voorwaarden

1. Deelnemers hebben minimaal de leeftijd van 18 jaar.

2. Deelnemers zijn woonachtig/gevestigd in de wijk.

3. WhatsApp is een burgerinitiatief. De politie komt alleen in actie wanneer een melding bij 112 gedaan wordt.

4. Gebruik de WhatsApp volgens de SAAR afkorting

- S = Signaleer

- A = Alarmeer 112

- A = App om je waarneming bekend te maken aan anderen. (Alleen actuele meldingen *)

- R = Reageer, door bijvoorbeeld naar buiten te gaan en contact te maken met de persoon.

De bedoelingen is dat we van de verdachte persoon zijn plannen verstoren. ("zaak stuk te maken").

Doe dit alleen als je dit veilig kan doen zonder risico's, maak bijvoorbeeld een praatje met de

persoon. Wil je dit, maar durf je niet alleen? Vraag iemand uit de groep om samen te gaan.

5. Laat door middel van een Whats-App bericht aan elkaar weten dat 112 al gebeld is! Voorkom een regen van 112 meldingen.

6. Let op het taalgebruik. Niet vloeken, schelden, discrimineren en dergelijke.

7. Speel geen eigen rechter en overtreedt geen regels/wetten. Dus ook geen mobiele telefoon vasthouden tijdens het besturen van een voertuig.

8. Het versturen van foto's van een verdachte is alleen toegestaan t.b.v. het verstrekken van een signalement, wanneer dit voor de melding noodzakelijk/van meerwaarde is. Daderkenmerken zoals geslacht, huidskleur, lengte en gezicht kunnen ook goed beschreven worden. Denk bij voertuigen aan de kleur, het merk, het type en het kenteken.

9. Gebruik deze Whats-App groep(en) alleen waar het voor bedoeld is en niet voor onderling contact/privéberichten.

*inbraken en poging inbraken waarbij geen dader(s) in beeld zijn, horen niet thuis in de Whatsapp groep.